Sagatavots 07.07.2021.

Aktualizēts 31.10.2025.

Invaliditātes likumā noteiktā asistenta pakalpojuma nodrošināšana

Ieteikumi pašvaldību sociālajiem dienestiem
par datu pārbaudi informācijas sistēmās un par asistenta pakalpojuma piešķiršanu, ja personai nepieciešamas hemodialīzes procedūras vai persona saņem simptomātisku terapiju

Datu pārbaude informācijas sistēmās un reģistros un informācijas pieprasīšana

Tiesiskais pamatojums

Ministru kabineta 2021.gada 18.maija noteikumu Nr.316 "Noteikumi par asistenta, pavadoņa un aprūpes pakalpojumu personām ar invaliditāti" (turpmāk – MK noteikumi Nr.316) 9.1., 9.2., 14.1., 14.2., 14.3., 14.4., 14.5., 14.6., 14.7., 14.8., 15.1.1, 15.1.2., 15.2, 15.3., 15.4., 15.5., 15.6. un 15.7.apakšpunkts.

MK noteikumi Nr.316 paredz, ka sociālais dienests pēc personas iesnieguma saņemšanas informācijas sistēmās vai reģistros pārliecinās par personas atbilstību tiesībām pieprasīt asistenta vai pavadoņa pakalpojumu un atbilstību pakalpojuma pieprasīšanas mērķim.

Informācijas pārbaude un pieprasīšana par nepilngadīgām personām

- Lai nepilngadīga persona ar invaliditāti varētu saņemt asistenta pakalpojumu, sociālajam dienestam Invaliditātes informatīvajā sistēmā (turpmāk – IIS) ir jāpārliecinās, ka personai ir noteikta invaliditāte un ir spēkā atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību.

- Lai nepilngadīga persona ar invaliditāti varētu saņemt pavadoņa pakalpojumu, sociālajam dienestam IIS ir jāpārliecinās, ka personai ir noteikta invaliditāte un ir spēkā atzinums par pavadoņa pakalpojuma nepieciešamību.

Ja IIS nav pieejama informācija par personai izsniegtu atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību vai atzinumu par pavadoņa pakalpojuma nepieciešamību, bet pakalpojuma pieprasītājs informē, ka Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk – VDEĀVK) šādu atzinumu ir izsniegusi, tad sociālais dienests sazinās ar VDEĀVK Klientu apkalpošanas nodaļu, tālrunis: 62606272, lai precizētu attiecīgo informāciju un VDEĀVK nepieciešamības gadījumā aktualizētu datus IIS.

! *Atzinumus par pavadoņa pakalpojuma nepieciešamību bērniem VDEĀVK sāk izsniegt no 01.07.2021. Ja bērnam invaliditāte tika noteikta iepriekš un viņa potenciāli atbilst Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumu Nr.805 "Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi" 10.pielikumā noteiktajiem kritērijiem atzinuma sniegšanai par pavadoņa pakalpojuma nepieciešamību, tad bērna likumiskajam pārstāvim ir jāvēršas VDEĀVK ar iesniegumu, lūdzot izvērtēt atbilstību attiecīgā atzinuma saņemšanai. Pie ģimenes vai ārstējošā ārsta ar lūgumu sagatavot jaunu nosūtījumu uz VDEĀVK nav jāvēršas, ja invaliditātes noteikšanas brīdī bērns atbilda turpmāk minētajiem atzinuma par pavadoņa pakalpojuma nepieciešamību sniegšanas kritērijiem.*

Sagatavots 07.07.2021.

Aktualizēts 31.10.2025.

Atzinumu par pavadoņa pakalpojuma nepieciešamību VDEĀVK izsniedz, ja personai ar invaliditāti no 5 līdz 18 gadu vecumam **nav medicīniskās indikācijas īpašas kopšanas nepieciešamībai** un viņa atbilst vienam no šādiem kritērijiem:

- ✓ noteiktas medicīniskās indikācijas vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai;
- ✓ redzes orgāna anatomisko struktūru bojājums ar redzes asuma maksimālu korekciju labāk redzošajā acī, mazāku par 0,1, vai redzeslauka sašaurinājumu labāk redzošajā acī līdz 20 grādiem no fiksācijas punkta;
- ✓ vidēji biežas epilepsijas lēkmes (mazās lēkmes vairākas reizes nedēļā, lielās lēkmes līdz četrām reizēm mēnesī);
- ✓ vidēji smaga garīga atpalicība.

Skaidrojums par sociālajā dienestā iesniedzamajiem dokumentiem, lai nepilngadīgai personai piešķirtu asistenta pakalpojumu 100 stundu apjomā, ja persona ne retāk kā reizi nedēļā saņem ārsta nozīmētas medicīniskās procedūras vai rehabilitācijas pakalpojumu (MK noteikumi Nr.316 8.[1] punkts), ir sniegts atsevišķi un pieejams Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē www.lm.gov.lv, sadaļā Nozares politika > Invaliditāte > Atbalsta pakalpojumi > Asistenta pakalpojums pašvaldībā cilvēkiem ar invaliditāti. Saite uz sadaļu: https://www.lm.gov.lv/lv/asistenta-pakalpojuma-pasvaldiba-un-pavadona-pakalpojuma-nodrosinasana-personam-ar-invaliditati.

Informācijas pārbaude un pieprasīšana par pilngadīgām personām

Lai pārliecinātos par pilngadīgas personas ar I vai II invaliditātes grupu tiesībām pieprasīt asistenta pakalpojumu, sociālais dienests IIS noskaidro, vai:

- ✓ ir noteikti **redzes, kustību vai garīga rakstura** funkcionālie traucējumi;
- ✓ VDEĀVK ir izsniegusi atzinumu par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai.

! Jābūt vismaz vienai no iepriekš norādītajām pazīmēm.

Ja minētā informācija IIS nav pieejama (galvenokārt tā tas var būt personām, kurām invaliditāte noteikta pirms 2012.gada, kad IIS funkcionālo traucējumu pazīme netika norādīta), tad sociālais dienests sazinās ar VDEĀVK Klientu apkalpošanas nodaļu, tālrunis: 62606272, lai precizētu attiecīgo informāciju un nepieciešamības gadījumā VDEĀVK aktualizētu datus IIS.

Informācijas pārbaude par atbilstību asistenta pakalpojuma pieprasīšanas mērķiem

Par personas atbilstību pakalpojuma pieprasīšanas mērķiem sociālais dienests pārliecinās pakalpojuma piešķiršanas brīdī.

- ❖ Ja persona **mācās pamata, vidējās vai profesionālās izglītības iestādē, studē augstskolā vai koledžā,** tad Valsts izglītības informācijas sistēmā (turpmāk – VIIS) pārliecinās, vai persona apgūst attiecīgu izglītības programmu konkrētajā izglītības iestādē.

  Vienlaikus jāņem vērā, ka ne visas izglītības iestādes sistemātiski ievada datus VIIS, tādēļ var būt situācija, ka informāciju par to, ka persona patiešām mācās attiecīgajā iestādē, tomēr VIIS nav pieejama.

Sagatavots 07.07.2021.

Aktualizēts 31.10.2025.

Ja persona mācās pamata, vidējās vai profesionālās izglītības iestādē, tad ir jāņem vērā, ka asistenta pakalpojuma apjoma noteikšanas nosacījumi attiecas uz izglītības veidiem, kurus nodrošina Invaliditātes likumā noteiktās izglītības iestādes, proti, vispārējā pamatizglītība, profesionālā pamatizglītība, arodizglītība, vispārējā vidējā izglītība un profesionālā vidējā izglītība.

- Ja persona **saņem dienas aprūpes centra vai specializētās darbnīcas pakalpojumu**, tad Pašvaldību sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogrammā SOPA pārliecinās par minēto pakalpojumu saņemšanu.

  Svarīgs ir reģistrētā sociālā pakalpojuma veids – dienas aprūpes centrs, nevis iestādei dotais nosaukums, ko lieto sadzīvē.

- Ja persona ir **ievēlēta kapitālsabiedrības valdē**, tad Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā pārliecinās par minēto faktu.

  Uzņēmumu reģistrs un Biedrību un nodibinājumu reģistrs: https://www.ur.gov.lv/lv/sanem-informaciju/

  Asistenta pakalpojuma pieprasīšanas mērķi "lai pildītu biedrības vai nodibinājuma, vai kapitālsabiedrības valdes locekļa pienākumus" nepiemēro personām, kuras ievēlētas kapitālsabiedrības padomē.

- Ja persona ir **ievēlēta biedrības vai nodibinājuma valdē**, tad Biedrību un nodibinājumu reģistrā (vienota datu bāze ar Uzņēmumu reģistru) pārliecinās par minēto faktu.

  Uzņēmumu reģistrs un Biedrību un nodibinājumu reģistrs: https://www.ur.gov.lv/lv/sanem-informaciju/

  Asistenta pakalpojuma pieprasīšanas mērķi "lai pildītu biedrības vai nodibinājuma, vai kapitālsabiedrības valdes locekļa pienākumus" nepiemēro personām, kuras ievēlētas biedrības vai nodibinājuma padomē.

- Ja persona **strādā algotu darbu vai veic saimniecisko darbību (ir pašnodarbināta)**, tad Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu maksātāju reģistrā pārliecinās par minēto faktu.

  Fakta pārbaudei par saimnieciskās darbības veikšanu var izmantot Valsts ieņēmumu dienesta publiskojamo datu bāzi: https://www.vid.gov.lv/lv/vid-publiskojamo-datu-baze-meklet-visu-pieejamo-informaciju-par-nodoklu-maksataju.

  Ja sociālajam dienestam nav pieejami Valsts ieņēmuma dienesta dati par darba ņēmējiem, tad, lemjot par asistenta pakalpojumu, sociālais dienests vadās pēc informācijas, kas norādīta personas iesniegumam pievienotajā darba devēja apliecinājumā.

Ja nepieciešamā informācija minētajās informācijas sistēmās un reģistros par personu nav pieejama, tad personai sociālajā dienestā ir jāiesniedz MK noteikumu Nr.316 14.5., 14.6., 14.7. un 14.8. apakšpunktā noteiktos apliecinājumus:

- Kapitālsabiedrības apliecinājumu, ka persona ir ievēlēta valdē.
- Biedrības vai nodibinājuma apliecinājumu, ka persona ir ievēlēta valdē.

Sagatavots 07.07.2021.

Aktualizēts 31.10.2025.

- Izglītības iestādes apliecinājumu, ka persona apgūst attiecīgu izglītības programmu konkrētajā izglītības iestādē.
- Dienas aprūpes centra vai specializētās darbnīcas apliecinājumu, ka persona apmeklē attiecīgo institūciju.

Ja persona **strādā algotu darbu, veic saimniecisko darbību, nodarbojas ar parasportu un piedalās nacionālā līmeņa čempionātos vai starptautiskajās sacensībās, vai veic brīvprātīgā darbu un ir noslēgts līgums par brīvprātīgā darbu**, tad atbilstoši attiecīgajai nodarbei sociālajā dienestā ir jāiesniedz:

- Darba devēja apliecinājums, ka persona ir darba ņēmējs pie attiecīgā darba devēja.
- Saimnieciskās darbības veicēja pašapliecinājums par saimnieciskās darbības izpildei veicamajām darbībām.
- Latvijas Paralimpiskās komitejas (turpmāk – LPK) apliecinājums, ka persona nodarbojas ar parasportu.

  Par to, ka persona nodarbojas ar parasportu un piedalās nacionālā līmeņa čempionātos vai starptautiskajās sacensībās, liecina LPK izsniegta izziņa (apliecinājums).

  Saskaņā ar MK noteikumu Nr.316 14.3.apakšpunktu LPK izziņas izsniedz Latvijā atzīto personu ar invaliditāti sporta federāciju sportistiem, kuri atrodas sporta ārsta uzraudzībā, treniņu process notiek vismaz četras reizes nedēļā, kā arī persona ir saņēmusi antidopinga sertifikātu vai piedalās Latvijas Antidopinga biroja rīkotajos semināros. Saskaņā ar Sporta likumu šo sporta federāciju darbību Starptautiskajā Paralimpiskajā komitejā pārstāvētajos un citos personu ar invaliditāti sporta veidos koordinē, personu ar invaliditāti sporta intereses pārstāv un īsteno sporta organizācija — biedrība "Latvijas Paralimpiskā komiteja".

  Līguma slēgšanas gadījumos un personas, kuras regulāri trenējas un piedalās nacionālā līmeņa čempionātos vai starptautiskajās sacensībās, nodarbošanās ar sportu ir profesionālā līmenī, ar intensīvākiem treniņiem un slodzi, tādēļ pielīdzināma nodarbinātībai.

  Savukārt gadījumos, kad persona hobija vai sportisku aktivitāšu nolūkā apmeklē sporta nodarbības tādos sporta veidos, kas iekļauti paraolimpisko spēļu sarakstā, šīs sporta nodarbes nav uzskatāmas par nodarbošanos ar parasportu MK noteikumu Nr. 316 izpratnē.

- Brīvprātīgā darba organizētāja un brīvprātīgā darba veicēja līguma kopija par brīvprātīgā darbu (uzrādot oriģinālu).

  Starp personas pašiniciatīvu, brīvu un neregulāru darbošanos, brīvprātīgi veicot kādus pienākumus kādā biedrībā vai iestādē, un brīvprātīgā darba veicēju, kurš pienākumus attiecīgajā vietā veic uz līguma pamata (tātad ir noteikti pienākumi, atbildība, darba laiks), veidojas nošķirums MK noteikumu Nr.316 izpratnē.

! Ja IIS vai citās valsts vai pašvaldības informācijas sistēmās vai reģistros pieejamā informācija ir nepilnīga, sociālais dienests pieprasa to no attiecīgās institūcijas, un tikai tad, ja institūcijas rīcībā nav attiecīgās informācijas, tad pieprasa to no personas.

Sagatavots 07.07.2021.

Aktualizēts 31.10.2025.

! Personas pienākums ir savlaicīgi (piecu darbdienu laikā) informēt sociālo dienestu par izmaiņām situācijā, kas var ietekmēt personas tiesības uz asistenta pakalpojumu un asistenta pakalpojuma apjomu.

Asistenta pakalpojuma piešķiršana, ja personai nepieciešamas hemodialīzes procedūras vai ļaundabīga audzēja dēļ persona saņem simptomātisku terapiju

Tiesiskais pamatojums

MK noteikumu Nr.316 14.9., 14.9.[1], 15.1.3, 15.1.4. apakšpunkts, 17.punkts, 1.pielikuma 4.2.apakšpunkts.

Nosacījumi

- Saskaņā ar MK noteikumu Nr.316 1.pielikumu personai, kurai ir nieru mazspēja un viņa saņem **regulāras (ne retāk kā reizi nedēļā) hemodialīzes procedūras** vai ir **ļaundabīgs audzējs un viņa saņem simptomātisku terapiju**, atkarībā no noteiktā atbalsta intensitātes koeficienta ir tiesības uz asistenta pakalpojumu 40 vai 80 stundas mēnesī.

! *Asistenta pakalpojuma apjoms atbilstoši MK noteikumu Nr.316 1.pielikuma 4.2.apakšpuntam personām ar ļaundabīgu audzēju tiek vērtēts neatkarīgi no tā, kāda ir ļaundabīgā audzēja stadija un kādu simptomātiskās terapijas veidu persona saņem. Asistenta pakalpojuma nepieciešamības novērtēšanas brīdī persona ar ļaundabīgu audzēju var arī nesaņemt kādu no simptomātiskās terapijas veidiem, taču par personas atbilstību attiecīgajam asistenta pakalpojuma pieprasīšanas mērķim liecinās IIS pieejamā informācija (ka ir konstatēts ļaundabīgs audzējs terminālā stadijā ar nelabvēlīgu prognozi, kura dēļ nepieciešams saņemt simptomātisku terapiju) vai ģimenes ārsta vai ārstējošā ārsta izziņā (apliecinājumā) norādītā informācija, ka persona ļaundabīga audzēja dēļ saņem simptomātisku terapiju.*

- Asistenta atbalsta intensitātes koeficientu piemēro tikai tām personām, kuras ir novērtētas ar asistenta pakalpojuma nepieciešamības novērtēšanas un atbalsta intensitātes noteikšanas anketu un pakalpojums šīm personām pienākas.

- Ja atbilstoši novērtējumam personai asistenta pakalpojums nepienākas, tad saskaņā ar MK noteikumu Nr.316 17.punktu sociālais dienests piešķir asistenta pakalpojumu 40 stundas mēnesī tikai tām personām, kurām nieru mazspējas dēļ nepieciešamas hemodialīzes procedūras vai kurām ir **ļaundabīgs audzējs terminālā stadijā ar nelabvēlīgu prognozi** un persona saņem **ķīmijterapiju, staru terapiju vai hormonu terapiju**.

! MK noteikumu Nr.316 14.9. apakšpunktā un 1.pielikuma 4.2.apakšpunktā minētais nosacījums par procedūru apmeklēšanas biežumu "ne retāk kā reizi nedēļā" attiecas ***tikai uz hemodialīzes procedūrām****, nevis simptomātisko terapiju.*

Informācijas pārbaude par atbilstību asistenta pakalpojuma pieprasīšanas mērķim

- Ja personai ir **nieru mazspēja un viņa saņem regulāras (ne retāk kā reizi nedēļā) hemodialīzes procedūras**, tad sociālais dienests, IIS pārliecinās par attiecīgo medicīniskās

indikācijas veidu un to, vai VDEĀVK ir izsniegusi atzinumu par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai.

! Ja persona saņem hemodialīzes procedūras, bet informācija nav pieejama IIS, tad sociālais dienests sazinās ar VDEĀVK Klientu apkalpošanas nodaļu, tālrunis: 62606272, lai precizētu attiecīgo informāciju un nepieciešamības gadījumā aktualizētu datus IIS. Ja VDEĀVK rīcībā nav attiecīgās informācijas, tad sociālais dienests lūdz personu iesniegt ģimenes (vispārējās prakses) ārsta vai ārstējošā ārsta apliecinājumu, ka persona ne retāk kā reizi nedēļā saņem hemodialīzes procedūras.

Ja persona nieru mazspējas dēļ saņem cita veida dialīzi, kuru tā var veikt mājas apstākļos, tas nav attiecināms uz MK noteikumu Nr.316 regulējumu, jo asistenta pakalpojums ir vērsts tieši uz atbalstu hemodialīzes pakalpojuma saņemšanai, kad personām ir jānokļūst ārstniecības iestādē, lai veiktu minēto procedūru un ar asistenta atbalstu varētu nokļūt mājās.

- Ja personai ir **konstatēts ļaundabīgs audzējs terminālā stadijā ar nelabvēlīgu prognozi un viņa saņem simptomātisku terapiju**, tad sociālais dienests sākotnēji IIS pārliecinās, vai personai ir šāda pazīme: "ļaundabīgi audzēji terminālā stadijā, ja ir nelabvēlīga prognoze un **persona saņem simptomātisku terapiju"** un to, vai VDEĀVK ir izsniegusi atzinumu par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai. Ja IIS informācija nav pieejama vai personai ļaundabīgais audzējs nav terminālā stadijā un viņa saņem simptomātisku terapiju, tad saskaņā ar MK noteikumu Nr.316 14.9. apakšpunktu personai sociālajā dienestā ir jāiesniedz ģimenes ārsta vai ārstējošā ārsta apliecinājums, ka personai ir konstatēts ļaundabīgs audzējs, kura dēļ nepieciešams saņemt simptomātisku terapiju.

- Ja atbilstoši novērtējumam asistenta pakalpojums personai nepienākas, bet IIS ir pieejama informācija (vai persona pati informē), ka personai ir ļaundabīgs audzējs terminālā stadijā ar nelabvēlīgu prognozi un tā saņem simptomātisku terapiju, tad, lai piešķirtu asistenta pakalpojumu 40 stundu apjomā atbilstoši MK noteikumu Nr.316 17. punkta nosacījumiem, personai sociālajā dienestā ir jāiesniedz ģimenes (vispārējās prakses) ārsta vai ārstējošā ārsta apliecinājums, ka persona saņem **ķīmijterapiju, staru terapiju vai hormonu terapiju** (MK noteikumu Nr.316 14.9.[1] apakšpunkts).

! Personas pienākums ir savlaicīgi (piecu darbdienu laikā) informēt sociālo dienestu par izmaiņām situācijā, tai skaitā, ja ķīmijterapijas, staru terapijas vai hormonu terapijas procedūru saņemšana tiek pārtraukta.

Sagatavoja:
E.Grāveris,
tālr.: 20688327